

FEDERALE OVERHEIDSDIENST FINANCIEN

[C – 2016/03198]

1 JUNI 2016. — Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen

VERSLAG AAN DE KONING

Sire,

Het besluit dat U ter ondertekening wordt voorgelegd, strekt tot aanpassing van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen (hierna "KB Jaarrekening") ingevolge de inwerkingtreding van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, die zorgt voor de omzetting van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en herverzekeringbedrijf (Solvabiliteit II).

Momenteel worden de bepalingen van het KB Jaarrekening voor wat betreft de waardering van de technische voorzieningen aangevuld met prudentiële regels die door de Koning zijn vastgesteld krachtens artikel 16 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en artikel 20 van de wet van 16 februari 2009 op het herverzekeringbedrijf. Hierdoor is het boekhoudrecht van deze ondernemingen gebonden aan de prudentiële wetgeving die van kracht was onder het zogenaamde Solvabiliteit I-stelsel. Deze prudentiële regels van Solvabiliteit I worden thans vervangen door- heel andere - regels van Solvabiliteit II.

Bijgevolg moet worden nagedacht over wat er zal gebeuren met de waarderingsregels die van toepassing zijn voor de jaarrekening van de Belgische verzekerings- en herverzekeringsondernemingen nu het Solvabiliteit II-stelsel van toepassing is.

Voorgesteld wordt om op boekhoudkundig niveau de situatie te behouden die van kracht was onder het Solvabiliteit I-stelsel, teneinde voor de waardering van de technische voorzieningen regels te handhaven die in overeenstemming zijn met de algemene beginselen van het KB Jaarrekening. Deze benadering garandeert ook dat de overschakeling van het ene regelgevingskader (Solvabiliteit I) naar het andere (Solvabiliteit II) op beheerste wijze verloopt. Tot slot waarborgt deze keuze de continuïteit in andere domeinen waar de jaarrekening als referentie dient (fiscaliteit, vennootschapsrecht ...). Om de aldus beschreven doelstelling te bereiken, neemt dit besluit in het KB Jaarrekening bepaalde prudentiële regels van Solvabiliteit I inzake de berekening van de technische voorzieningen op. Het voorliggende wetsontwerp heft deze prudentiële regels op.

Er zij opgemerkt dat de aldus voorgestelde benadering in overeenstemming is met de richtlijn betreffende de jaarrekening van de verzekeringsondernemingen (Richtlijn 91/674/EEG van de Raad betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van verzekeringsondernemingen). Deze richtlijn bevat namelijk uitsluitend algemene beginselen voor de waardering van de technische voorzieningen, en laat voor het overige een ruime keuze aan de lidstaten voor wat betreft de op nationaal vlak voor te schrijven methoden.

Om het evenwicht tussen activa en passiva te waarborgen, wordt tevens voorgesteld om voor de jaarrekening niet te eisen dat de waardering van de passiva geschiedt volgens de benadering van Solvabiliteit II, die erin bestaat alle activa en passiva te beoordelen tegen reële waarde, maar de beginselen te handhaven die van kracht waren vóór de omzetting van Solvabiliteit II.

De belangrijkste wijziging die uit het voorliggende besluit voortvloeit, is de invoering in het boekhoudkundig kader van de prudentiële bepalingen van Solvabiliteit I inzake de technische voorzieningen, inzonderheid de "aanvullende" voorzieningen (ook "knipperlichtvoorzieningen" genoemd). In het kader van Solvabiliteit I hielden deze bepalingen voor de verzekeringsondernemingen de verplichting in om aanvullende voorzieningen te vormen op statutair niveau, teneinde het renterisico te dekken dat zij voor bepaalde types overeenkomsten lopen. Ingevolge een aanbeveling van de toezichthouder werden deze voorzieningen bovendien opgenomen in de statutaire jaarrekening van de betrokken ondernemingen. Voorzichtigheidshalve en omwille van de continuïteit, is het van essentieel belang dat bepaald wordt dat de aanvullende voorzieningen die onder Solvabiliteit I zijn gevormd, niet alleen in de statutaire rekeningen gehandhaafd blijven bij de overgang naar Solvabiliteit II, maar dat zij ook daarna aangevuld blijven worden zolang het renterisico blijft bestaan.

SERVICE PUBLIC FEDERAL FINANCES

[C – 2016/03198]

1er JUIN 2016. — Arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance

RAPPORT AU ROI

Sire,

L'arrêté soumis à Votre signature a pour objet l'adaptation de l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance (ci-après "AR Comptes annuels") suite à l'entrée en vigueur de la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance et dont l'objet est de transposer la directive 2009/138/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 novembre 2009 sur l'accès aux activités de l'assurance et de la réassurance et leur exercice (Solvabilité II).

Actuellement, les dispositions de l'AR Comptes annuels sont complétées, pour l'évaluation des provisions techniques, par des règles prudentielles édictées par le Roi en vertu des articles 16 de la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances et 20 de la loi du 16 février 2009 relative à la réassurance. Cela a pour effet de créer un lien entre le droit comptable de ces entreprises et la législation prudentielle qui était en vigueur sous le régime dit de Solvabilité I. Or, ces règles prudentielles Solvabilité I sont aujourd'hui remplacées par celles, très différentes, de Solvabilité II.

Il convient dès lors de s'interroger sur l'avenir des règles d'évaluation applicables dans les comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance belges, dès lors que le régime de Solvabilité II est d'application.

Il est proposé de maintenir au niveau comptable la situation prévalant sous le régime de Solvabilité I afin de conserver des règles d'évaluation des provisions techniques qui soient cohérentes avec les principes généraux de l'AR Comptes annuels. Cette approche permet également d'assurer une transition maîtrisée d'un cadre réglementaire (Solvabilité I) à l'autre (Solvabilité II). Enfin, ce choix assure la continuité dans d'autres domaines pour lesquels les comptes annuels servent de référence (fiscalité, droit des sociétés ...). Afin d'atteindre l'objectif ainsi décrit, le présent arrêté a pour objet de rapatrier dans l'AR Comptes annuels le contenu de certaines règles prudentielles de Solvabilité I en matière de calcul des provisions techniques. Le présent projet d'arrêté abroge ces règles prudentielles.

Il convient de noter que l'approche ainsi proposée est conforme à la directive sur les comptes annuels des entreprises d'assurances (directive 91/674/CEE concernant les comptes annuels et les comptes consolidés des entreprises d'assurance). En effet, cette directive ne contient que des principes généraux sur l'évaluation des provisions techniques, et laisse pour le surplus un large choix aux Etats membres quant aux méthodes à prescrire sur le plan national.

Pour maintenir l'équilibre entre actifs et passifs, il est également proposé de ne pas exiger, pour les besoins des comptes annuels, une valorisation des passifs selon l'approche de Solvabilité II, laquelle consiste à valoriser tous les actifs et passifs à leur juste valeur, mais de maintenir les principes en vigueur avant la transposition de Solvabilité II.

La modification la plus importante résultant du présent arrêté consiste à introduire dans le cadre comptable les dispositions prudentielles de Solvabilité I en matière de provisions techniques, en particulier les provisions "complémentaires" (également appelées "provisions clignotants"). Dans le cadre de Solvabilité I, ces dispositions obligeaient les entreprises d'assurance à constituer des provisions complémentaires au niveau statutaire afin de couvrir le risque de taux qu'elles encourent pour certains types de contrat. En vertu d'une recommandation de l'autorité de contrôle, ces provisions étaient en outre intégrées dans les comptes annuels statutaires des entreprises concernées. Dans un souci de prudence et de continuité, il est essentiel de prévoir que les provisions complémentaires constituées sous le régime de Solvabilité I soient non seulement maintenues dans les comptes statutaires lors du passage au régime de Solvabilité II, mais qu'elles continuent également à être alimentées par la suite, aussi longtemps que le risque de taux persiste.

In tegenstelling tot het Solvabiliteit I-kader, voorziet het Solvabiliteit II-kader in specifieke vereisten inzake reglementair eigen vermogen voor de dekking van het renerisico. Daardoor kunnen de ondernemingen die voldoen aan de eigenvermogensvereisten onder Solvabiliteit II, vrijgesteld worden van de verplichting tot jaarlijkse dotatie aan de aanvullende voorziening. Het reglementair eigen vermogen moet alle vereisten dekken die aan de onderneming zijn opgelegd in het kader van Solvabiliteit II; de overgangsmaatregelen gedurende 16 jaar als bedoeld in de artikelen 668 en 669 van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen kunnen niet in aanmerking worden genomen. Het niveau van het eigenvermogensvereiste dat overeenkomstig Boek II, Titel II, Hoofdstuk VI, Afdeling II en artikel 323 van diezelfde wet wordt berekend, dient als referentie voor het onderzoek naar de mogelijkheid om een vrijstelling toe te kennen.

Rekening houdend met het belang van dit risico op economisch vlak en om te garanderen dat een vergelijkbare benadering wordt gehanteerd voor alle ondernemingen, kan het niet aan de onderneming worden overgelaten om eenzijdig te besluiten over de toekenning van een vrijstelling, maar moet de toezichthouder, namelijk de Nationale Bank van België ("de Bank"), voorafgaandelijk toestemming verlenen. Naast de voornoemde voorwaarde inzake de toereikendheid van het reglementair eigen vermogen, zou de Bank, bij haar onderzoek van de vrijstellingsaanvraag, eveneens rekening moeten houden met de macro-economische situatie, de ontwikkeling van de markten, de financiële positie van de betrokken onderneming, evenals haar solvabiliteit en resultaten. De Bank dient er bij dit onderzoek op toe te zien dat ondernemingen die zich in vergelijkbare omstandigheden bevinden, gelijk behandeld worden.

Het ontwerpbesluit bepaalt dat deze vrijstelling niet toelaat dat de onderneming die de vrijstelling geniet, afhoudingen verricht op de aanvullende voorziening die reeds gevormd is op het ogenblik dat zij deze vrijstelling verkrijgt.

Net zoals het mogelijk zou moeten zijn om een onderneming vrij te stellen van de dotatie aan de aanvullende voorziening wanneer de solvabiliteit dit toelaat, zou het ook mogelijk moeten zijn toe te laten dat alle of een deel van de samengestelde voorzieningen in bepaalde gevallen van overdracht van verzekeringsportefeuilles (waarop de voorziening betrekking heeft), worden teruggenomen onder bepaalde voorwaarden en, in bepaalde gevallen, mits de Bank daarmee instemt. Deze verschillende gevallen zouden per definitie uitzonderlijk moeten blijven.

De overdrachten die hier bedoeld worden zijn deze die plaatsvinden in het kader van herstructurerings- of vennoetschappen, zoals een fusie, of in het kader van overdracht van een portefeuille aan een derde. In het eerste geval zou de terugneming van de aanvullende voorziening nodig moeten zijn om - na de herstructurering - het niveau van het boekhoudkundig eigen vermogen opnieuw op hetzelfde peil te brengen als dat van het reglementair eigen vermogen, ondanks de impact van de boekingen met betrekking tot de herstructurering. Bij een overdracht van een portefeuille aan een derde, zou de onderneming definitief en volledig ontheven moeten worden van al haar verplichtingen ten aanzien van de overgedragen portefeuilles (waardoor de aanvullende voorziening opnieuw beschikbaar wordt gesteld) in hoofde van de overdragende onderneming. Er zij overigens opgemerkt dat de overnemer, voor de portefeuille die hij verworven heeft, in zijn rekeningen toereikende aanvullende voorzieningen zal moeten vormen.

In geval van portefeuilleoverdracht mag de terugneming van de voorzieningen op dezelfde wijze gebeuren als voor vereffende overeenkomsten (ontwerpartikel 1, § 3, zesde lid). Hiervoor is dus geen vrijstelling of specifieke toestemming nodig.

Voor de terugneming van voorzieningen in geval van herstructurering zou evenwel de voorafgaande toestemming van de Bank zijn vereist en zouden er specifiekere voorwaarden moeten gelden.

Aldus zal de Bank haar toestemming niet alleen kunnen weigeren indien de in het besluit opgenomen voorwaarden niet vervuld zijn, maar eveneens indien zij van mening is dat de overdracht van voorzieningen naar de reserve de financiële positie, de solvabiliteit of de resultaten van de onderneming in gevaar dreigen te brengen.

Om te garanderen dat de solvabiliteit van de onderneming in stand wordt gehouden, is het van belang dat bepaald wordt dat in geval van herstructurering de teruggenomen voorziening niet aan de uitkeerbare winst van de onderneming wordt toegevoegd, maar daarentegen onmiddellijk wordt toegewezen aan het boekhoudkundig eigen vermogen. Om de onaantastbaarheid van de aldus overgedragen bedragen te versterken, zouden deze bedragen aan een adhoc-reserve moeten worden toegewezen, waar ze minstens 10 jaar zouden moeten worden aangehouden en onbeschikbaar zouden zijn voor ander gebruik (na deze termijn kan de reserve beschikbaar worden gesteld in hetzelfde tempo als dat voor de terugneming van de overtollige voorziening).

A la différence du cadre prudentiel Solvabilité I, le cadre Solvabilité II prévoit des exigences spécifiques de fonds propres réglementaires pour couvrir le risque de taux. Pour cette raison, les entreprises satisfaisant aux exigences en fonds propres en Solvabilité II pourraient être dispensées de l'obligation de doter annuellement la provision complémentaire. La couverture en fonds propres réglementaires doit concerner l'ensemble des exigences incombant à l'entreprise dans le cadre de Solvabilité II ; les mesures transitoires des 16 ans visées aux articles 668 et 669 de la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance ne pouvant être prises en compte. Le niveau d'exigence en fonds propres calculé conformément au Livre II, Titre II, Chapitre VI Section II et à l'article 323 de cette même loi constitue la référence pour l'examen de l'octroi de la dispense.

Compte tenu de l'importance de ce risque sur le plan économique et afin d'assurer une approche comparable pour l'ensemble des entreprises, la dispense ne peut pas être laissée à la discrétion de chaque entreprise mais doit plutôt être soumise à l'autorisation préalable de l'autorité de contrôle, à savoir la Banque nationale de Belgique ("la Banque"). Outre la condition précitée de suffisance de fonds propres réglementaires, la Banque devrait, lors de l'examen de la demande de dispense, prendre également en compte la situation macro-économique, l'évolution des marchés, la situation financière de l'entreprise concernée, ainsi que sa solvabilité et ses résultats. La Banque devra lors de cet examen, veiller à un traitement égal de toute entreprise se trouvant dans des conditions comparables.

Le projet d'arrêté prévoit que cette dispense ne permet pas à l'entreprise bénéficiaire de prélever sur la provision complémentaire déjà constituée au moment où elle reçoit cette dispense.

Cependant, de même qu'il devrait être possible de dispenser de l'alimentation de la provision complémentaire lorsque la solvabilité le permet, il devrait aussi être possible de permettre une reprise de tout ou partie des provisions constituées dans certains cas de transfert de portefeuilles d'assurances (auxquels la provision se rapporte), à certaines conditions et, dans certains cas, sous réserve de l'accord de la Banque. Ces différents cas devraient par nature rester exceptionnels.

Les transferts visés sont ceux opérés dans le cadre d'opérations de restructuration de sociétés, telles qu'une fusion, ou dans le cadre d'une cession de portefeuille à un tiers. Dans le premier cas, la reprise de provision complémentaire devrait être nécessaire pour restaurer - après restructuration - un niveau de fonds propres comptables en ligne avec les fonds propres réglementaires malgré l'impact des écritures comptables de restructuration. En cas de cession de portefeuille à un tiers, celle-ci devrait avoir pour effet de décharger définitivement et totalement l'entreprise de tout engagement à l'égard des portefeuilles cédés (libérant ainsi la provision complémentaire) dans le chef de la cédante. L'on peut d'ailleurs noter que le cessionnaire devra, pour ce portefeuille acquis, constituer dans ses comptes un montant de provision complémentaire adéquat.

En cas de cession de portefeuille, le mode de reprise de provision peut être celui déjà prévu pour les contrats liquidés (article 1er, § 3, alinéa 6 en projet). Cela ne nécessite donc aucune dispense ni autorisation particulière.

La reprise de provision en cas d'opération de restructuration devrait par contre nécessiter une autorisation préalable de la Banque et des conditions de reprise plus spécifiques.

La Banque pourra ainsi refuser cette autorisation non seulement si les conditions précisées dans l'arrêté ne sont pas remplies, mais également si, à son estime, le transfert de provision en réserve risque de mettre en péril la situation financière, la solvabilité ou les résultats de l'entreprise.

Pour garantir le maintien de la solvabilité de l'entreprise, il est important de prévoir qu'en cas d'opération de restructuration la provision reprise ne vienne pas alimenter le résultat distribuable de l'entreprise, mais soit au contraire directement affectée aux fonds propres comptables. Afin de renforcer l'intangibilité des montants ainsi transférés, ceux-ci devraient être logés et maintenus dans une réserve ad hoc pendant au moins 10 ans, les rendant ainsi indisponibles pour toute autre utilisation pendant ce délai (passé ce délai, la réserve peut être rendue disponible à un rythme identique à celui prévu pour la reprise de provision excédentaire).

Er moet ook bepaald worden wat de onderneming moet doen nadat zij aanvullende voorzieningen naar de onbeschikbare reserve heeft overgedragen. Het ontwerpbesluit bepaalt in dit verband dat de onderneming opnieuw een aanvullende voorziening moet doteren volgens de regels van het besluit. Voor de berekening van de jaarlijkse dotatie aan deze (nieuwe) aanvullende voorziening, kan evenwel rekening worden gehouden met het bedrag dat naar de onbeschikbare reserve is overgedragen. Concreet zal de onderneming dus jaarlijks het totale bedrag moeten berekenen van de aanvullende voorziening waarover zij krachtens het besluit moet beschikken, maar zal zij de aanvullende voorziening slechts moeten doteren ten beloop van het verschil tussen het vereiste totale bedrag en het bedrag dat voordien werd overgedragen naar de onbeschikbare reserve (tenzij zij voldoet aan de voorwaarden om vrijgesteld te worden), en dit volgens een ritme van 10 % per jaar, zoals bepaald in ontwerpartikel 1, § 3, zesde lid.

De ondernemingen die de voornoemde vrijstellingen of toestemmingen hebben verkregen, moeten dit vermelden in de toelichting bij de jaarrekening.

De voornoemde vrijstellingen en toestemmingen zijn in elk geval beperkt tot de aanvullende voorzieningen waarop de beslissing van de Bank betrekking heeft. Deze vrijstellingen en toestemmingen ontheffen de onderneming dus niet van haar verplichting om voldoende technische voorzieningen aan te leggen krachtens het boekhoudbesluit.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikelen 1 en 2

Deze artikelen strekken ertoe in het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekerings-ondernemingen bepaalde prudentiële regels van Solvabiliteit I inzake de berekening van de technische voorzieningen op te nemen.

Artikel 3

Dit artikel past staat nr. 23 van de bijlage bij het besluit aan om er een verwijzing in op te nemen naar de nieuwe vermeldingen die in de toelichting bij de jaarrekening moeten worden opgenomen wanneer een of meer vrijstellingen of toestemmingen werden verkregen als bedoeld in de artikelen 1 en 2 van dit besluit.

Artikelen 4 en 5

Deze artikelen voorzien in de opheffing van de reglementaire bepalingen waarvan de inhoud in het voorliggende besluit werd ingevoegd door de voornoemde artikelen 1 en 2.

Artikelen 6 en 7

Deze artikelen behoeven geen commentaar.

Ik heb de eer te zijn,

Sire,
van Uwe Majesteit,
de zeer eerbiedige
en zeer getrouwe dienaar,

De Vice-Eerste Minister en Minister van Economie,
K. PEETERS

De Minister van Financiën,
J. VAN OVERTVELDT

Il convient également de déterminer ce que l'entreprise doit faire à la suite d'un transfert de provisions complémentaires en réserve indisponible. Le projet d'arrêté prévoit à cet égard que cette entreprise doit à nouveau doter une provision complémentaire en suivant les règles prescrites par l'arrêté. Pour le calcul de la dotation annuelle à cette (nouvelle) provision complémentaire, il pourra cependant être tenu compte du montant transféré en réserve indisponible. Concrètement, l'entreprise devra donc calculer annuellement le montant total de provision complémentaire dont elle devrait disposer en vertu de l'arrêté, mais ne devra alimenter la provision complémentaire qu'à hauteur de la différence entre le montant total requis et le montant précédemment transféré en réserve indisponible (sauf si elle entre dans les conditions pour recevoir une dispense) et ce selon le rythme de 10 % par an prévu par l'article 1er, § 3, alinéa 6 en projet.

Les entreprises bénéficiant de dispenses ou autorisations précitées devraient en faire mention en annexe des comptes.

En tout état de cause, les dispenses et autorisations précitées sont limitées aux provisions complémentaires visées par la décision de la Banque. Ces dispenses et autorisations ne libèrent donc pas l'entreprise de ses obligations de constituer par ailleurs des provisions techniques suffisantes en vertu de l'arrêté comptable.

Commentaire des articles

Articles 1er et 2

Ces articles ont pour objet d'insérer dans l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance, le contenu de certaines règles prudentielles de Solvabilité I en matière de calcul des provisions techniques.

Article 3

Cet article adapte le contenu de l'état n° 23 de l'annexe à l'arrêté, afin d'y ajouter une référence aux nouvelles mentions requises en annexe des comptes en cas d'obtention de dispense(s) ou d'autorisation(s) telles que visées par les articles 1er et 2 du présent arrêté.

Articles 4 et 5

Ces articles abrogent les dispositions réglementaires dont le contenu a été inséré dans le présent arrêté par les articles 1er et 2 précités.

Articles 6 et 7

Ces articles ne nécessitent pas de commentaire.

J'ai l'honneur d'être,

Sire,
de Votre Majesté,
le très respectueux
et très fidèle serviteur,

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Economie,
K. PEETERS

Le Ministre des Finances,
J. VAN OVERTVELDT

Advies 59.167/2 van 18 april 2016 over een ontwerp van koninklijk besluit "tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekerings-ondernemingen"

Op 24 maart 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Financiën verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit 'tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekerings- ondernemingen.

Het ontwerp is door de tweede kamer onderzocht op 18 april 2016. De kamer was samengesteld uit Pierre Vandernoot, kamervoorzitter, Luc Detroux en Wanda Vogel, staatsraden, Sébastien Van Drooghenbroeck, assessor, en Bernadette Vigneron, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Pauline Lagasse, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wanda Vogel.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 april 2016.

Avis 59.167/2 du 18 avril 2016 sur un projet d'arrêté royal "modifiant l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance"

Le 24 mars 2016, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre des Finances à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal 'modifiant l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance'.

Le projet a été examiné par la deuxième chambre le 18 avril 2016. La chambre était composée de Pierre Vandernoot, président de chambre, Luc Detroux et Wanda Vogel, conseillers d'État, Sébastien Van Drooghenbroeck, assesseur, et Bernadette Vigneron, greffier.

Le rapport a été présenté par Pauline Lagasse, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Wanda Vogel.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 18 avril 2016.

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het ontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

AANHEF

In het eerste lid wordt als rechtsgrond artikel 92, § 3, 1°, van het Wetboek van Vennootschappen vermeld. Die bepaling houdt voor de Koning evenwel alleen de machtiging in om de regels die Hij op grond van artikel 92, § 1, van het Wetboek van Vennootschappen vaststelt ook te laten gelden voor de verzekerings- of herverzekeringmaatschappijen. Dat is evenwel niet de bedoeling van dit ontwerp.

De gemachtigde van de minister is het ermee eens dat het ontwerp zijn rechtsgrond blijkt te ontlenen aan artikel 199, tweede lid, van de wet van 13 maart 2016 "op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen".

In datzelfde lid behoort de verwijzing naar artikel 92 van het Wetboek van Vennootschappen bijgevolg te vervallen en te worden vervangen door een verwijzing naar artikel 199, tweede lid, van de wet van 13 maart 2016.

DISPOSITIEF

Artikel 1

Ontworpen artikel 34quinquies, § 4

1. Het ontworpen artikel 34quinquies, § 4, bepaalt dat de Nationale Bank van België de verzekeringsondernemingen "kan" vrijstellen van de verplichting tot dotatie aan de aanvullende voorziening op voorwaarde dat ze voldoen aan een eigenvermogensvereiste bepaald in de ontworpen tekst (eerste lid), of zelfs aan aanvullende voorwaarden die de Nationale Bank van België "kan" opleggen "wanneer de toestand van de onderneming en de marktvoorwaarden dit noodzakelijk maken" (tweede lid).

Het gebruik van het werkwoord "kunnen" leidt tot onduidelijkheid. Het wekt de indruk dat het de Nationale Bank van België zou vrijstaan die vrijstellingen al dan niet toe te kennen, zelfs wanneer de onderneming zou beantwoorden aan de voorwaarden die vastgesteld worden bij artikel 34quinquies, § 4, eerste lid, en op grond van artikel 34quinquies, § 4, tweede lid, of dat de Nationale Bank van België niet verplicht zou zijn bijkomende voorwaarden op te leggen, zelfs wanneer de toestand van de onderneming en de marktvoorwaarden dit noodzakelijk zouden maken.

Uit de toelichting van de gemachtigde van de minister blijkt dat het werkwoord "kunnen" niet gebruikt wordt om aan de Nationale Bank van België een beoordelingsbevoegdheid op te dragen die verder zou reiken dan het onderzoek van de voorwaarden die vastgesteld worden bij of op grond van artikel 34quinquies, § 4, maar dat daarmee verwezen wordt naar de bevoegdheid die aldus aan de Nationale Bank van België verleend wordt om vrijstellingen toe te kennen.

Daarvoor is het evenwel niet nodig het werkwoord "kunnen" te gebruiken. Het volstaat eenvoudigweg gebruik te maken van de werkwoorden "vrijstellen" en "opleggen" in de tegenwoordige tijd(1).

De gemachtigde van de minister vermeldt eveneens dat het de bedoeling is die vrijstelling alleen op uitdrukkelijk verzoek van de ondernemingen toe te kennen.

Teneinde aan die bedoeling te beantwoorden, wordt voorgesteld om paragraaf 4 als volgt te stellen:

"In afwijking van paragraaf 3, stelt de Nationale Bank van België de verzekeringsondernemingen op hun verzoek vrij van de verplichting tot dotatie aan de aanvullende voorziening (...).

De Nationale Bank van België legt aanvullende voorwaarden op voor de toekenning of het behoud van die vrijstelling wanneer de toestand van de onderneming en de marktvoorwaarden dit noodzakelijk maken".

2. Het ontworpen artikel 34quinquies, § 4, eerste lid, stelt de vrijstelling van de verplichting tot dotatie afhankelijk van de voorwaarde dat de:

"reglementaire eigenvermogensvereisten [van de verzekeringsondernemingen in kwestie] als vastgelegd in of met toepassing van de wet van [13 maart 2016] op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen voldoende gedekt zijn zonder dat zij een beroep moeten doen op de overgangmaatregelen van de artikelen 665 en 666 van de genoemde wet".

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la section de législation limite son examen au fondement juridique du projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, le projet appelle les observations suivantes.

EXAMEN DU PROJET

PRÉAMBULE

L'alinéa 1er évoque, à titre de fondement juridique, l'article 92, § 3, 1°, du Code des sociétés. Or, cette disposition autorise uniquement le Roi à étendre le champ d'application des règles qu'il adopte, en vertu de l'article 92, § 1er, du Code des sociétés, aux sociétés d'assurances ou de réassurance. Tel n'est cependant pas l'objet du présent projet.

Avec l'accord du délégué du Ministre, l'on constate que le projet trouve son fondement juridique dans l'article 199, alinéa 2, de la loi du 13 mars 2016 "relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance".

Au même alinéa, la référence à l'article 92 du Code des sociétés sera dès lors omise et remplacée par une référence à l'article 199, alinéa 2, de la loi du 13 mars 2016.

DISPOSITIF

Article 1er

Article 34quinquies, § 4, en projet

1. L'article 34quinquies, § 4, en projet, prévoit que la Banque nationale de Belgique "peut" dispenser des entreprises d'assurance de l'obligation de doter la provision complémentaire à supposer que celles-ci répondent à une exigence de ratio prévue par le texte en projet (alinéa 1er), voire à des conditions complémentaires que la Banque nationale de Belgique "peut fixer" lorsque celles-ci sont rendues nécessaires par la situation de l'entreprise et les conditions du marché (alinéa 2).

L'utilisation du verbe "pouvoir" est source d'ambiguïté. Il laisse à penser que la Banque nationale de Belgique disposerait d'une simple faculté d'octroyer lesdites dispenses quand bien même l'entreprise répondrait aux conditions fixées par l'article 34quinquies, § 4, alinéa 1er, et en vertu de l'article 34quinquies, § 4, alinéa 2, ou que la Banque nationale de Belgique ne serait pas tenue d'imposer des conditions complémentaires quand bien même celles-ci seraient rendues nécessaires par la situation de l'entreprise et les conditions du marché.

Il ressort des explications du délégué du Ministre que l'utilisation du verbe "pouvoir" n'a pas pour objet de conférer à la Banque nationale de Belgique un pouvoir d'appréciation qui irait au-delà de l'examen des conditions fixées par ou en vertu de l'article 34quinquies, § 4, mais renvoie à la compétence qui est ainsi octroyée à la Banque nationale de Belgique de délivrer des autorisations de dispense.

L'utilisation du verbe "pouvoir" n'est cependant pas nécessaire pour ce faire. La simple utilisation des verbes "dispenser" et "imposer" à l'indicatif présent suffit(1).

Le délégué du Ministre évoque également le souci que cette dispense ne soit accordée qu'à la demande expresse des entreprises.

Afin de rencontrer cette préoccupation, il est proposé de rédiger le paragraphe 4 comme suit :

"Par dérogation au paragraphe 3, la Banque nationale de Belgique dispense les entreprises d'assurances, à la demande de celles-ci, de l'obligation de doter la provision complémentaire [...].

La Banque nationale de Belgique impose des conditions complémentaires pour l'octroi ou le maintien de cette dispense lorsque celles-ci sont rendues nécessaires par la situation de l'entreprise et les conditions du marché".

2. L'article 34quinquies, § 4, alinéa 1er, en projet subordonne la dispense de dotation à la condition que les entreprises d'assurance concernées aient

"un ratio suffisant de couverture de l'ensemble de leurs exigences en fonds propres réglementaires telles que définies par ou en application de la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance, et ce sans faire appel aux mesures transitoires prévues par les articles 665 et 666 de ladite loi".

Het begrip "voldoende" gedekte reglementaire eigenvermogensvereisten lijkt te verwijzen naar een vaag concept, wat tot rechtsonzekerheid kan leiden.

Naar aanleiding van een vraag over de strekking van die voorwaarde, heeft de gemachtigde van de minister gepreciseerd dat de vraag of de reglementaire eigenvermogensvereisten voldoende gedekt zijn beoordeeld wordt in het licht van de vereisten van de wet van 13 maart 2016. Met andere woorden, zodra een onderneming voldoet aan de vereisten van de wet van 13 maart 2016, moeten de reglementaire eigenvermogensvereisten geacht worden voldoende gedekt te zijn. Zulks blijkt evenwel niet duidelijk uit de formulering die gehanteerd wordt in het ontworpen artikel 34quinquies, § 4, eerste lid. De tekst verwijst immers alleen voor de definitie van de reglementaire eigenvermogensvereisten naar de wet van 13 maart 2016.

De steller van het ontwerp wordt dan ook verzocht om het dispositief aldus te herzien dat het duidelijker wordt gesteld en om het verslag aan de Koning dienovereenkomstig aan te passen.

Ontworpen artikel 34quinquies, § 5

1. Het ontworpen artikel 34quinquies, § 5, tweede lid, bepaalt dat de Nationale Bank van België onder bepaalde voorwaarden "kan" toestaan dat de onderneming de samengestelde voorziening geheel of gedeeltelijk terugneemt.

Hierbij dient een soortgelijke opmerking te worden gemaakt als de opmerking nr. 1 die supra bij artikel 34quinquies, § 4, gemaakt is.

Met het oog op de rechtszekerheid moet het dispositief in de volgende bewoordingen gesteld worden, waarbij (de gewijzigde of toegevoegde passages cursief weergegeven zijn):

- artikel 34quinquies, § 5, tweede lid:

"In afwijking van het eerste lid(2), staat de Nationale Bank van België, op verzoek van de onderneming, toe dat deze de samengestelde voorziening geheel of gedeeltelijk terugneemt (...)"

- artikel 34quinquies, § 5, derde lid:

"Bovendien weigert de Nationale Bank van België de in het tweede lid bedoelde toestemming te verlenen indien zij van oordeel is dat die toestemming de financiële positie, de solvabiliteit of de resultaten van de onderneming in gevaar brengt".

2. Met betrekking tot het tweede lid vraagt de Raad van State zich af of het voor de duidelijkheid niet beter zou zijn om tussen de woorden "samengestelde" en "voorziening" het adjectief "aanvullende" in te voegen.

3. Artikel 34quinquies, § 5, tweede lid, e), verwijst naar het begrip "verzekerde".

Dat begrip is gedefinieerd in artikel 15, 19°, van de wet van 13 maart 2016, welke bepaling zelf verwijst naar artikel 5, 17°, van de wet van 4 april 2014 "betreffende de verzekeringen". Dat begrip valt niet samen met het begrip "begunstigde" van de verzekeringsovereenkomst, dat gedefinieerd is in artikel 15, 20°, van de wet van 13 maart 2016, of met dat van "verzekeringnemer", dat gedefinieerd is in artikel 15, 18°, van de wet van 13 maart 2016.

Indien de steller van het ontwerp wenst te verwijzen naar andere personen dan die welke vallen onder het begrip "verzekerde" in de zin van artikel 5, 17°, van de wet van 4 april 2014, wordt hij verzocht het dispositief te herzien door te verwijzen naar de in de sector gangbare begrippen zoals die gedefinieerd zijn inzonderheid in artikel 15 van de wet van 13 maart 2016 en in artikel 5 van de wet van 4 april 2014.

Artikel 2

1. Voor het weergeven van een verplichting, verdient het, algemeen gesproken, aanbeveling geen gebruik te maken van het werkwoord "moeten" of soortgelijke uitdrukkingen, maar wel van het werkwoord dat de handeling in kwestie weergeeft, vervoegd in de tegenwoordige tijd(3).

De steller van het ontwerp wordt aldus bijvoorbeeld verzocht om het dispositief van de vierde en de vijfde paragraaf in die zin te verbeteren.

2. Het ontworpen artikel 34sexies, § 7, tweede lid, zou duidelijker zijn indien gepreciseerd zou worden dat 11 december 2001 de datum is die in deze bepaling in aanmerking genomen wordt.

3. In het ontworpen artikel 34sexies, § 7, derde lid, moet de letter "k" weggelaten worden uit de zinsnede "constanten k, s, g en c".

Artikel 3

Gelet op artikel 199, derde lid, van de wet van 13 maart 2016, luidens welke bepaling "[de] Bank [...], bij reglement vastgesteld met toepassing van artikel 12bis, § 2, van de wet van 22 februari 1998, de toepassingsmodaliteiten [kan] vastleggen van de regels bepaald in de in het tweede lid bedoelde koninklijke besluiten", is het ontworpen artikel 34octies overbodig en moet artikel 3 weggelaten worden.

La notion de ratio "suffisant" paraît renvoyer à un concept vague, source d'insécurité juridique.

Interrogé sur la portée de cette condition, le délégué du Ministre précise que le caractère suffisant du ratio s'apprécie au vu des exigences de la loi du 13 mars 2016. En d'autres termes, dès lors qu'une entreprise répond aux exigences de la loi du 13 mars 2016, le ratio doit être considéré comme suffisant. Cela ne ressort cependant pas clairement de la formulation utilisée par l'article 34quinquies, § 4, alinéa 1er, en projet. Le texte ne se réfère, en effet, à la loi du 13 mars 2016 qu'en ce qui concerne la définition des exigences en fonds propres réglementaires.

L'auteur du projet est, dès lors, invité à revoir le dispositif afin de clarifier celui-ci et le rapport au Roi sera adapté en conséquence.

Article 34quinquies, § 5, en projet

1. L'article 34quinquies, § 5, alinéa 2, en projet, prévoit que la Banque nationale de Belgique "peut" autoriser l'entreprise à reprendre toute ou une partie de la provision constituée, dans certaines conditions.

Une remarque similaire à l'observation n° 1 formulée ci-dessus sur l'article 34quinquies, § 4, doit être faite.

Dans un souci de sécurité juridique, il convient de modifier le dispositif afin d'écrire ce qui suit, les passages modifiés ou ajoutés apparaissant en italique :

- à l'article 34quinquies, § 5, alinéa 2 :

"Par dérogation à l'alinéa 1er (2), la Banque nationale de Belgique autorise l'entreprise, à la demande de celle-ci, à reprendre toute ou une partie de la provision constituée [...]"

- à l'article 34quinquies, § 5, alinéa 3 :

"La Banque nationale de Belgique refuse, en outre, d'accorder l'autorisation visée à l'alinéa 2 si elle estime que celle-ci met en péril la situation financière, la solvabilité ou les résultats de l'entreprise".

2. À l'alinéa 2, le Conseil d'État se demande s'il ne serait pas plus clair d'insérer l'adjectif "complémentaire" entre les mots "provision" et "constituée".

3. L'article 34quinquies, § 5, alinéa 2, e), se réfère à la notion d'"assuré".

Cette notion est définie par l'article 15, 19°, de la loi du 13 mars 2016, qui renvoie lui-même à l'article 5, 17°, de la loi du 4 avril 2014 "relative aux assurances". Elle se distingue de celle de "bénéficiaire" du contrat d'assurance définie par l'article 15, 20°, de la loi du 13 mars 2016 ou de "preneur d'assurance" définie par l'article 15, 18°, de la loi du 13 mars 2016.

À supposer que l'auteur du projet souhaite viser d'autres personnes que celles couvertes par la notion d'"assuré" au sens de l'article 5, 17°, de la loi du 4 avril 2014, celui-ci est invité à revoir le dispositif en se référant aux notions usuelles du secteur telles que définies, notamment, par l'article 15 de la loi du 13 mars 2016 et l'article 5 de la loi du 4 avril 2014.

Article 2

1. De manière générale, il est recommandé, pour exprimer l'existence d'une obligation, de ne pas employer le verbe "devoir" ou des expressions analogues mais de conjuguer simplement le verbe de l'action envisagée à l'indicatif présent (3).

L'auteur du projet est, par exemple, ainsi invité à rectifier en ce sens le dispositif des paragraphes 4 et 5.

2. À l'article 34sexies, § 7, alinéa 2, en projet, il serait plus clair de préciser que la date prise en considération dans cette disposition est celle du 11 décembre 2001.

3. À l'article 34sexies, § 7, alinéa 3, en projet, il y a lieu d'omettre la lettre "k" dans les mots "constantes k, s, g et c".

Article 3

Compte tenu de l'article 199, alinéa 3, de la loi du 13 mars 2016, aux termes duquel "[l]a Banque peut, par voie de règlement pris en application de l'article 12bis, § 2, de la loi du 22 février 1998, préciser les modalités d'application des règles définies par les arrêtés royaux visés à l'alinéa 2", l'article 34octies en projet est inutile et l'article 3 doit être omis.

Bovendien hoort een bepaling die enkel een hogere rechtsregel in herinnering brengt door die over te nemen of te parafaseren, in beginsel niet thuis in een uitvoeringsregeling, onder meer omdat daardoor onduidelijkheid dreigt te ontstaan omtrent de juridische aard van de overgenomen bepaling en erdoor verkeerdelijk de indruk wordt gewekt dat de overgenomen regel kan worden gewijzigd door de overheid die de regel overneemt(4).

Artikel 4

Artikel 203 van de wet van 13 maart 2016 luidt als volgt:

“Voor bepaalde categorieën van verzekerings- of herverzekeringsondernemingen of in specifieke gevallen kan de Bank afwijkingen toestaan van de in artikel 199, tweede lid, en artikel 201 bedoelde regels”.

Bij artikel 4 van het ontwerp wordt een nieuw artikel 50^{quater} ingevoegd dat luidt als volgt:

“De Nationale Bank van België mag voor bepaalde categorieën van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen of in specifieke gevallen, afwijkingen van de bepalingen van dit besluit toestaan. Indien zij van deze bevoegdheid gebruikmaakt, mag dit geen afbreuk doen aan Richtlijn 91/674/EEG van de Raad van 19 december 1991 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van verzekeringsondernemingen”.

De eerste zin van die nieuwe bepaling blijkt een loutere toepassing van artikel 203 van de wet van 13 maart 2016 te zijn. Het ontworpen besluit wordt immers vastgesteld op grond van artikel 199, tweede lid, van de wet van 13 maart 2016. Krachtens artikel 203 van de wet van 13 maart 2016, beschikt de Bank dus reeds over de mogelijkheid om afwijkingen toe te staan op de regels waarin het ontwerp voorziet, zonder dat die machtiging hoeft te worden herhaald in het ontwerp, en dit eveneens om de reden die uiteengezet is in de opmerking over artikel 3.

De tweede zin van het ontworpen artikel 50^{quater} moet zijnerzijds gelezen worden in het licht van hetzelfde artikel 203 van de wet van 13 maart 2016, waarbij de aan de Koning verleende machtiging niet opgevat kan worden als een mogelijkheid voor Hem om richtlijn 91/674/EEG niet na te leven, welke richtlijn bovendien bindend is op grond van de voorrang van het Europees recht.

Ook die tweede zin is dus overbodig. Artikel 4 dient bijgevolg te vervallen.

SLOTOPMERKINGEN

1. Aangezien het de bedoeling is dat de artikelen 1 en 2 van het ontwerp, wat de boekhoudkundige regels betreft, in de plats komen van artikel 31 van het koninklijk besluit van 14 november 2003 en van bijlage VI van het koninklijk besluit van 22 februari 1991, en aangezien de laatstgenoemde bepalingen vanuit prudentieel oogpunt voortaan geen rechtsgrond meer hebben, dienen ze uitdrukkelijk opgeheven te worden.

2. De inleidende zinnen van de artikelen 1 en 2 moeten worden aangevuld met de vermelding van de ontstaansgeschiedenis van de gewijzigde bepalingen(5).

De griffier,
Bernadette Vigneron

De voorzitter,
Pierre Vandernoot

Nota's

(1) Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, www.raadvst-consetat.be, tab "Wetgevingstechniek", aanbeveling 3.5.2.

(2) Beginselen van de Wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, www.raadvst-consetat.be, tab "Wetgevingstechniek", aanbeveling 72, b).

(3) Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, www.raadvst-consetat.be, tab "Wetgevingstechniek", aanbeveling 3.5.2.

(4) Ibid., aanbevelingen 80 tot 82.

(5) Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, www.raadvst-consetat.be, tab "Wetgevingstechniek", aanbevelingen 113 tot 115.

En outre, une disposition qui ne fait que rappeler une norme supérieure, en la reproduisant ou en la paraphrasant, n'a en principe pas sa place dans des règles d'exécution, notamment parce que la nature juridique de la disposition reproduite pourrait en devenir incertaine et que cela donne erronément à penser que l'autorité qui reproduit la règle peut la modifier(4).

Article 4

L'article 203 de la loi du 13 mars 2016 prévoit que

“La Banque peut, pour certaines catégories d'entreprises d'assurance ou de réassurance ou dans des cas particuliers, autoriser des dérogations aux règles prévues aux articles 199, alinéa 2, et 201”.

L'article 4 du projet prévoit l'insertion d'un nouvel article 50^{quater}, aux termes duquel

“La Banque nationale de Belgique peut, pour certaines catégories d'entreprises d'assurance et de réassurance ou dans des cas particuliers, autoriser des dérogations aux dispositions du présent arrêté. L'usage de ce pouvoir ne peut porter préjudice à la directive 91/674/CEE du Conseil du 19 décembre 1991 concernant les comptes annuels et les comptes consolidés des entreprises d'assurance”.

L'on constate que la première phrase de cette nouvelle disposition constitue une simple application de l'article 203 de la loi du 13 mars 2016. L'arrêté en projet est, en effet, adopté en vertu de l'article 199, alinéa 2, de la loi du 13 mars 2016. La Banque dispose donc déjà de la faculté d'autoriser des dérogations aux règles prévues par le projet en vertu de l'article 203 de la loi du 13 mars 2016 sans qu'il soit nécessaire de réitérer cette habilitation au sein du projet, et ce également pour le motif exposé dans l'observation formulée sur l'article 3.

Quant à la seconde phrase de l'article 50^{quater} en projet, elle doit être lue à la lumière du même article 203 de la loi du 13 mars 2016, qui ne peut avoir conçu l'habilitation conférée au Roi comme l'autorisant à ne pas respecter la directive 91/674/CEE, laquelle s'impose en outre sur la base de la primauté du droit européen.

Cette seconde phrase est donc également superflue. Par conséquent l'article 4 sera omis.

OBSERVATIONS FINALES

1. Dès lors que les articles 1er et 2 du projet tendent à remplacer, en ce qui concerne les règles comptables, l'article 31 de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 et l'annexe VI de l'arrêté royal du 22 février 1991 et que ces dispositions sont désormais dépourvues de fondement légal d'un point de vue prudentiel, il convient d'abroger celles-ci expressément.

2. Les phrases liminaires des articles 1er et 2 doivent être complétées par la mention de l'historique des dispositions modifiées(5).

Le greffier,
Bernadette Vigneron

Le Président,
Pierre Vandernoot

Notes

(1) Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires, www.raadvst-consetat.be, onglet "Technique législative", recommandation n° 3.5.2.

(2) Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires, www.raadvst-consetat.be, onglet "Technique législative", recommandation n° 72, b).

(3) Ibid., www.raadvst-consetat.be, onglet "Technique législative", recommandation n° 3.5.2.

(4) Ibid., recommandations nos 80 à 82

(5) Ibid., recommandations nos 113 à 115.

1 JUNI 2016. — Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekerings-ondernemingen

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, de artikelen 199, tweede lid, en 203 alinea 2;

Gelet op het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen;

Gelet op het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen, laatstelijk gewijzigd bij het koninklijk besluit van 9 oktober 2014;

Gelet op het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekering activiteit;

Gelet op het advies van de FSMA, gegeven op 9 september 2015;

Gelet op het advies van de Nationale Bank van België, gegeven op 9 november 2015;

Gelet op advies 59.167/2 van de Raad van State, gegeven op 18 april 2016, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Op de voordracht van de Vice-Eerste Minister en Minister van Economie en van de Minister van Financiën,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. Artikel 34quinquies van het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt aangevuld met de paragrafen 2 tot 9, luidende:

“§ 2. De voorziening voor verzekering “leven” wordt berekend aan de hand van een voldoende voorzichtige prospectieve actuariële methode, rekening houdend met alle toekomstige verplichtingen volgens de voor iedere lopende levensverzekeringsovereenkomst vastgestelde voorwaarden, met inbegrip van:

1° alle gewaarborgde prestaties;

2° de toegekende winstdelingen;

3° alle keuzemogelijkheden waarover de verzekeringnemer of de begunstigde volgens de algemene of de bijzondere voorwaarden van de overeenkomst beschikt;

4° de voorziene bedrijfs- en administratiekosten alsook de commissielonen.

Er wordt eveneens rekening gehouden met de in de toekomst te ontvangen premies.

§ 3. Bij de in § 2 bedoelde berekening wordt rekening gehouden met de ongunstige ontwikkeling van de verschillende betrokken factoren die ten grondslag liggen aan die voorziening voor verzekering “leven”.

In het bijzonder vormt de verzekerings-onderneming voor de overeenkomsten waarvoor de gewaarborgde rentevoet wordt vastgesteld krachtens de toepasselijke contractuele en reglementaire bepalingen, een aanvullende voorziening zodra de gewaarborgde rentevoet 80 % van de gemiddelde rentevoet over de laatste vijf jaar van de OLO's op tien jaar met meer dan 0,1 % overschrijdt.

Deze samen te stellen aanvullende voorziening maakt deel uit van de voorziening voor verzekering “leven”. Zij is voor alle overeenkomsten gelijk aan de som van het positieve verschil tussen de inventarisreserve van de overeenkomst als bepaald door of krachtens de toezichtswetten, waarbij de technische rentevoet wordt vervangen door de rentevoet die overeenstemt met 80 % van de gemiddelde rentevoet bedoeld in het vorige lid, en de inventarisreserve van de overeenkomst als berekend op basis van haar technische grondslagen, eventueel aangepast volgens artikel 86, § 3 van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levens-verzekeringactiviteit.

Deze aanvullende voorziening wordt op 31 december van elk jaar berekend.

De jaarlijkse dotatie is gelijk aan ten minste 10 % van de in het vorige lid bedoelde samen te stellen aanvullende voorziening. Deze dotatie kan evenwel beperkt worden tot het verschil tussen de samen te stellen aanvullende voorziening en de samengestelde aanvullende voorziening.

Indien de samen te stellen aanvullende voorziening kleiner is dan de samengestelde aanvullende voorziening, mag de verzekeringsonderneming van deze laatste aanvullende voorziening 10 % afhouden van het overschot alsook 90 % van de samengestelde aanvullende voorziening die betrekking heeft op de vereffende of definitief overgedragen overeenkomsten.

1er JUIN 2016. — Arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance

PHILIPPE, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance, les articles 199, alinéa 2 et 203;

Vu l'arrêté royal du 22 février 1991 portant règlement général relatif au contrôle des entreprises d'assurance;

Vu l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 9 octobre 2014;

Vu l'arrêté royal du 14 novembre 2003 relatif à l'activité d'assurance sur la vie;

Vu l'avis de la FSMA, donné le 9 septembre 2015;

Vu l'avis de la Banque nationale de Belgique, donné le 9 novembre 2015;

Vu l'avis n° 59.167/2 du Conseil d'Etat, donné le 18 avril 2016, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973;

Sur la proposition du Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Economie et du Ministre des Finances,

Nous avons arrêté et arrêtons :

Article 1er. L'article 34quinquies de l'arrêté royal du 17 novembre 1994 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurance et de réassurance, dont le texte actuel formera le paragraphe 1er, est complété par les paragraphes 2 à 9 rédigés comme suit:

“§ 2. La provision d'assurance vie est calculée selon une méthode actuarielle prospective suffisamment prudente, tenant compte de toutes les obligations futures conformément aux conditions établies pour chaque contrat en cours, et notamment:

1° de toutes les prestations garanties;

2° des participations aux bénéfices attribuées;

3° de toutes les options auxquelles le preneur d'assurance ou le bénéficiaire a droit selon les conditions générales ou particulières du contrat;

4° des frais d'exploitation et d'administration ainsi que des commissions prévus.

Il est également tenu compte des primes futures à recevoir.

§ 3. Dans le calcul visé au § 2, il est tenu compte de l'évolution défavorable des différents facteurs en jeu qui sont à la base de cette provision d'assurance vie.

En particulier, pour les contrats pour lesquels le taux d'intérêt garanti est déterminé en vertu des dispositions contractuelles et réglementaires applicables, l'entreprise d'assurance constitue une provision complémentaire dès que le taux d'intérêt garanti excède 80 % du taux d'intérêt moyen sur les cinq dernières années des OLO à dix ans de plus de 0,1 %.

Cette provision complémentaire à constituer fait partie de la provision d'assurance vie. Elle est égale à la somme, pour tous les contrats, de la différence positive entre la réserve d'inventaire du contrat, telle que définie par ou en vertu des lois de contrôle, où le taux d'intérêt technique est remplacé par le taux d'intérêt correspondant à 80 % du taux d'intérêt moyen visé à l'alinéa précédent et la réserve d'inventaire du contrat calculée au moyen de ses bases techniques éventuellement adaptées suivant l'article 86, § 3 de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 relatif à l'activité de l'assurance sur la vie.

Cette provision complémentaire est calculée au 31 décembre de chaque année.

La dotation annuelle est égale à 10 % au minimum de la provision complémentaire à constituer visée à l'alinéa précédent. Cette dotation peut toutefois être limitée à la différence entre la provision complémentaire à constituer et la provision complémentaire constituée.

Lorsque la provision complémentaire à constituer est inférieure à la provision complémentaire constituée, l'entreprise d'assurance peut prélever de cette dernière provision complémentaire 10 % du surplus ainsi que 90 % de la provision complémentaire constituée relative aux contrats liquidés ou cédés de manière définitive.

§ 4. In afwijking van de derde paragraaf, stelt de Nationale Bank van België een verzekeringsonderneming, op haar aanvraag, vrij vrijstellen van de verplichting tot dotatie aan de aanvullende voorziening die volgens de hierboven bedoelde methode wordt berekend, op voorwaarde dat haar reglementaire eigenvermogensvereisten als vastgelegd in of met toepassing van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen voldoende gedekt zijn zonder dat zij een beroep moeten doen op de overgangsmatregelen van de artikelen 668 en 669 van de genoemde wet.

De Nationale Bank van België legt aanvullende voorwaarden op voor de toekenning of het behoud van deze vrijstelling wanneer de toestand van de onderneming en de marktvoorwaarden dit noodzakelijk maken.

§ 5. De vrijstelling van de verplichting tot dotatie aan de aanvullende voorziening laat de verzekeringsonderneming niet toe afhoudingen te verrichten op de aanvullende voorziening die reeds gevormd is op het ogenblik dat ze gebruik maakt van die vrijstelling.

In afwijking van het eerste lid staat de Nationale Bank van België de onderneming, op haar aanvraag, toe de samengestelde aanvullende voorziening geheel of gedeeltelijk terug te nemen overeenkomstig dit artikel, in geval van overdracht van een portefeuille van verzekeringsovereenkomsten in het kader van een herstructurering van vennootschappen in de zin van Boek XI van het Wetboek van Vennootschappen onder de volgende voorwaarden:

a) de terugneming van voorzieningen moet erop gericht zijn het boekhoudkundig eigen vermogen te versterken dat als gevolg van deze herstructurering gedaald zou zijn, terwijl het reglementair eigen vermogen als berekend overeenkomstig de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen onveranderd blijft overeenkomstig voorwaarde (d) hierna;

b) het bedrag van de terug te nemen voorzieningen mag niet hoger zijn dan het bedrag van de aanvullende voorzieningen die voor de overgedragen portefeuille zijn gevormd;

c) het bedrag van de teruggenomen voorzieningen wordt rechtstreeks overgedragen naar een onbeschikbare reserve en moet in die reserve behouden blijven gedurende minstens 10 jaar vanaf de herstructurering die tot die overdracht heeft geleid; na het verstrijken van deze termijn van 10 jaar kan de onbeschikbare reserve beschikbaar worden gesteld volgens het ritme bepaald in § 3, laatste lid van dit artikel;

d) het reglementair eigen vermogen van de onderneming als berekend overeenkomstig de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen moet vóór en na de genoemde herstructurering toereikend zijn om alle vereisten inzake het in de genoemde wet vastgestelde eigen vermogen van de onderneming te dekken zonder dat een beroep wordt gedaan op de overgangsmatregelen van de artikelen 668 en 669 van dezelfde wet;

e) het terugnemen van voorzieningen mag op geen enkel moment afbreuk doen aan de rechten van de als bij artikel 15, 18° tot 20° van de voornoemde wet van 13 maart 2016 gedefinieerde verzekeringsnemers, de verzekerden of begunstigen.

Bovendien weigert de Nationale Bank van België de in het tweede lid bedoelde toestemming te verlenen indien zij van oordeel is dat die toestemming de financiële positie, de solvabiliteit of de resultaten van de onderneming in gevaar brengt.

Indien de onderneming de in de vorige leden bedoelde toestemming heeft verkregen, moet zij na de overdracht naar de onbeschikbare reserve, opnieuw jaarlijks een aanvullende voorziening doteren, overeenkomstig dit artikel. Bij de berekening van de jaarlijkse dotatie wordt in dit geval rekening gehouden met de bedragen die overgedragen zijn naar de onbeschikbare reserve, alsof deze bedragen nog als aanvullende voorzieningen waren geboekt.

§ 6. Indien de onderneming een of meer vrijstellingen en/of toestemmingen heeft verkregen krachtens §§ 4 en 5 van dit artikel, vermeldt zij dit in staat nr. 23 van de Bijlage bij dit besluit, en verstrekt zij daarbij de volgende gegevens:

- de verantwoording voor de vrijstelling of de toestemming;
- wanneer zij krachtens § 4 een vrijstelling heeft verkregen: het gecumuleerde bedrag van de dotatie aan de aanvullende voorziening waarvan de onderneming op de balansdatum is vrijgesteld;
- wanneer zij krachtens § 5 toestemming heeft verkregen: het bedrag dat overgedragen is naar de onbeschikbare reserve, de datum van de overdracht en het bedrag dat in de onbeschikbare reserve overblijft op de balansdatum.

§ 4. Par dérogation au paragraphe 3, la Banque nationale de Belgique dispense une entreprise d'assurance, à la demande de celle-ci, de l'obligation de doter la provision complémentaire, calculée selon la méthode visée ci-dessus, à condition que celle-ci satisfasse aux exigences de capital de solvabilité prévues par ou en application de la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance, et ce sans faire appel aux mesures transitoires prévues par les articles 668 et 669 de ladite loi.

La Banque nationale de Belgique impose des conditions complémentaires pour l'octroi ou le maintien de cette dispense lorsque celles-ci sont rendues nécessaires par la situation de l'entreprise et les conditions du marché.

§ 5. La dispense de dotation à la provision complémentaire ne permet pas à l'entreprise d'assurance de procéder à des prélèvements sur la provision complémentaire déjà constituée au moment où elle fait usage de cette dispense.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la Banque nationale de Belgique autorise l'entreprise, à la demande de celle-ci, à reprendre toute ou une partie de la provision complémentaire constituée conformément au présent article en cas de transfert de portefeuille de contrats d'assurances réalisé dans le cadre d'une opération de restructuration de sociétés au sens du Livre XI du Code des Sociétés, aux conditions suivantes:

a) la reprise de provisions doit avoir pour objet de renforcer les fonds propres comptables qui, par suite de cette opération, auraient été réduits, alors que les fonds propres réglementaires tels que calculés conformément à la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance restent inchangés conformément à la condition (d) ci-après ;

b) le montant de provisions à reprendre ne peut excéder le montant de provisions complémentaires constituées pour le portefeuille transféré;

c) le montant de provisions repris est transféré directement dans une réserve indisponible et doit être maintenu dans cette réserve pour une durée d'au moins 10 ans à dater de l'opération qui y a donné lieu ; à l'expiration de ce délai de 10 ans, la réserve indisponible peut être rendue disponible selon le rythme prescrit par le § 3, dernier alinéa du présent article ;

d) les fonds propres réglementaires de l'entreprise tels que calculés conformément à la loi du 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance doivent, avant et après ladite opération, être suffisants pour couvrir l'ensemble des exigences en fonds propres de l'entreprise, tels que définis par ladite loi, et ce sans faire appel aux mesures transitoires prévues aux articles 668 et 669 de la même loi;

e) la reprise de provision ne peut à aucun moment porter atteinte aux droits des preneurs d'assurance, des assurés, ou des bénéficiaires tels que définis par l'article 15, 18° à 20° de la loi précitée du 13 mars 2016.

La Banque nationale de Belgique refuse, en outre, d'accorder l'autorisation visée à l'alinéa 2 si elle estime que celle-ci met en péril la situation financière, la solvabilité ou les résultats de l'entreprise.

L'entreprise ayant bénéficié de l'autorisation visée aux alinéas précédents doit, après le transfert en réserve indisponible, à nouveau doter annuellement la provision complémentaire, conformément au présent article. La dotation annuelle sera, en ce cas, calculée en prenant en compte les montants transférés en réserve indisponible, comme si ces derniers étaient encore comptabilisés en provision complémentaire.

§ 6. L'entreprise à laquelle une ou plusieurs dispenses et/ou autorisations ont été accordées en vertu des § 4 et § 5 du présent article en fait mention dans l'état n° 23 prévu à l'Annexe au présent arrêté, dans lequel elle précise également les éléments suivants:

- la justification de la dispense ou de l'autorisation;
- en cas de dispense en vertu du § 4 : le montant cumulé de dotation à la provision complémentaire dont l'entreprise est, à la date de clôture, dispensée;
- en cas d'autorisation en vertu du § 5 : le montant transféré en réserve indisponible, la date du transfert et le montant subsistant en réserve indisponible à la date de clôture.

§ 7. Bij de in § 2 bedoelde berekening mag de verzekerings- of herververzekeringsonderneming geen rekening houden met de waarschijnlijkheid dat de voorwaarden voor de toekenning van de winstdeling vervuld zullen zijn.

§ 8. De verzekerings- of herververzekeringsondernemingen mogen gebruikmaken van een retrospectieve actuariële methode indien zij aantonen dat de volgens deze methode berekende voorziening voor verzekering "leven" niet lager is dan die welke met behulp van de in de vorige paragrafen bedoelde methoden wordt verkregen.

§ 9. Onverminderd de bepalingen van §§ 1 tot 6 mag het bedrag van de voorziening voor verzekering "leven" niet kleiner zijn dan de som, voor alle overeenkomsten, van de inventarisreserves als bepaald door of krachtens de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herververzekeringsondernemingen, waarbij de negatieve inventarisreserves niet worden meegerekend."

Art. 2. Artikel 34^{sexies} van hetzelfde besluit wordt aangevuld met de paragrafen 3 tot 9, luidende:

"§ 3. Onverminderd de bepalingen van § 1, worden de volgende voorzieningen gevormd voor de arbeidsongevallenverzekering:

1° een voorziening voor blijvende arbeids-ongeschiktheden en dodelijke ongevallen;

2° een voorziening voor de aanvullende vergoedingen die de waarschijnlijke kosten vertegenwoordigen van de vernieuwing en het onderhoud van prothesen en orthopedische toestellen;

3° een indexeringsvoorziening wanneer de verzekerde prestaties geïndexeerd zijn.

§ 4. De voorziening voor blijvende arbeids-ongeschiktheden en dodelijke ongevallen wordt berekend om:

1° de betaling te waarborgen van de jaarlijkse vergoedingen, renten en kapitalen, met inbegrip van de aan het Fonds voor Arbeidsongevallen over te dragen kapitalen, alsook de betaling, na het verstrijken van de herzieningstermijn, van de vergoedingen voor een tijdelijke verergering van de medische, heelkundige, farmaceutische en verplegingskosten;

2° de indexering te garanderen van de jaarlijkse vergoedingen en renten en de betaling van de bijlagen te waarborgen.

Voor de berekening van de voorziening voor blijvende arbeidsongeschiktheden en dodelijke ongevallen dient rekening gehouden te worden met de volgende algemene beginselen:

1° deze voorziening wordt berekend aan de hand van een voldoende voorzichtige prospectieve actuariële methode, rekening houdend met alle toekomstige verplichtingen volgens de voor iedere lopende overeenkomst gestelde voorwaarden;

2° bij deze becijfering houdt de verzekerings-onderneming rekening met de ongunstige verloop van de verschillende betrokken factoren die ten grondslag liggen aan deze voorziening.

§ 5. Onverminderd §§ 3 en 4, wordt bovendien een aanvullende voorziening gevormd:

1° wanneer de technische rentevoet die wordt gebruikt voor de berekening van de in § 3 bedoelde voorzieningen, 80 % van de gemiddelde rentevoet over de laatste vijf jaar van de OLO's op tien jaar met meer dan 0,1 % overschrijdt;

2° wanneer de sterftetafels die worden gebruikt voor de berekening van de voorzieningen, verschillen van die welke zijn vermeld in § 7, tweede lid, 2° van deze bepaling.

Die voorziening wordt op 31 december van elk jaar afzonderlijk berekend voor elk schadegeval waarvoor een voorziening is gevormd als bedoeld in het eerste lid.

Deze aanvullende voorziening is gelijk aan de som, voor alle schadegevallen, van het positieve verschil tussen de voorziening berekend met een rentevoet die overeenstemt met 80 % van de in het eerste lid vermelde gemiddelde rentevoet en alle technische grondslagen behalve de rentevoet, die worden gebruikt voor de berekening van de voorzieningen voor nieuwe schadegevallen, waarbij de herwaarderingsvoet is vastgesteld op 80 % van de in het eerste lid vermelde gemiddelde rentevoet, verminderd met 0,75 %, en de voorziening die wordt berekend met de technische rentevoet die wordt gebruikt voor de berekening van de voorzieningen op het ogenblik dat het schadegeval zich voordoet en alle technische grondslagen behalve de rentevoet, die worden gebruikt voor de berekening van de voorzieningen op het ogenblik dat het schadegeval zich voordoet.

§ 7. Dans le calcul visé au § 2, l'entreprise d'assurance ou de réassurance ne peut tenir compte de la probabilité que les conditions imposées à l'attribution de la participation bénéficiaire se réalisent.

§ 8. Les entreprises d'assurance ou de réassurance peuvent utiliser une méthode actuarielle rétrospective si elles démontrent que la provision d'assurance vie, calculée par cette méthode, n'est pas inférieure à celle qui est obtenue à l'aide des méthodes visées aux paragraphes qui précèdent.

§ 9. Sans préjudice des dispositions des §§ 1 à 6, le montant de la provision d'assurance vie ne peut être inférieur à la somme, pour tous les contrats, des réserves d'inventaire telle que définies par ou en vertu de la loi de 13 mars 2016 relative au statut et au contrôle des entreprises d'assurance ou de réassurance, les montants négatifs de ces dernières étant exclus."

Art. 2. L'article 34^{sexies} du même arrêté est complété par les paragraphes 3 à 9 rédigés comme suit :

"§ 3. Sans préjudice des dispositions du § 1er, les provisions suivantes sont constituées pour les assurances contre les accidents du travail:

1° une provision relative aux incapacités permanentes de travail et aux accidents mortels;

2° une provision pour les indemnités supplémentaires représentant le coût probable du renouvellement et de l'entretien des appareils de prothèse et d'orthopédie;

3° une provision pour indexation lorsque les prestations assurées sont indexées.

§ 4. La provision relative aux incapacités permanentes de travail et aux accidents mortels est calculée afin de :

1° garantir le paiement des allocations annuelles, rentes et capitaux, y compris les capitaux à transférer au Fonds des Accidents du travail, ainsi que le paiement, après l'expiration du délai de révision, des indemnités d'aggravation temporaire, des frais médicaux, chirurgicaux, pharmaceutiques et hospitaliers;

2° garantir l'indexation des allocations annuelles et rentes et le paiement des allocations.

Il y a lieu de tenir compte des principes généraux suivants pour le calcul de la provision relative aux incapacités permanentes de travail et aux accidents mortels:

1° cette provision est calculée selon une méthode actuarielle prospective suffisamment prudente, tenant compte de toutes les obligations futures conformément aux conditions établies pour chaque contrat en cours;

2° dans ce calcul, l'entreprise d'assurances tient compte de l'évolution défavorable des différents facteurs en jeu qui sont à la base de cette provision.

§ 5. Sans préjudice des § 3 et 4, une provision complémentaire est constituée:

1° lorsque le taux d'intérêt technique utilisé pour le calcul des provisions visées au § 3 excède 80 % du taux d'intérêt moyen sur les cinq dernières années des OLO à 10 ans de plus de 0,1 %;

2° lorsque les tables de mortalité utilisées pour le calcul des provisions diffèrent de celles mentionnées au § 7, alinéa 2, 2° de la présente disposition.

Cette provision est calculée au 31 décembre de chaque année séparément pour chaque sinistre faisant l'objet de la constitution d'une provision visée à l'alinéa 1er.

Cette provision complémentaire est égale à la somme, pour tous les sinistres, de la différence positive entre la provision calculée avec un taux d'intérêt correspondant à 80 % du taux d'intérêt moyen cité à l'alinéa 1er et l'ensemble des bases techniques, autres que le taux d'intérêt, utilisées pour le calcul des provisions pour les nouveaux sinistres, le taux de revalorisation étant fixé à 80 % du taux d'intérêt moyen cité à l'alinéa 1er diminué de 0,75 %, et la provision calculée avec le taux d'intérêt technique utilisé pour le calcul des provisions au moment de la survenance du sinistre et l'ensemble des bases techniques, autres que le taux d'intérêt, utilisées pour le calcul des provisions au moment de la survenance du sinistre.

De jaarlijkse dotatie is gelijk aan ten minste 10 % van de samen te stellen aanvullende voorziening. De dotatie mag evenwel beperkt worden tot het verschil tussen de samen te stellen aanvullende voorziening en de samengestelde aanvullende voorziening.

Indien de samen te stellen aanvullende voorziening kleiner is dan de samengestelde aanvullende voorziening, mag de verzekeringsovername van deze laatste aanvullende voorziening 10 % afhouden van het overschot alsook 90 % van de samengestelde aanvullende voorziening die betrekking heeft op de vereffende of definitief overgedragen overeenkomsten.

§ 6. De bepalingen van artikel 34quinquies, § 4 tot 6 zijn van overeenkomstige toepassing op de krachtens dit artikel gevormde voorzieningen.

§ 7. De voorziening voor blijvende arbeids-ongeschiktheden en dodelijke ongevallen mag niet kleiner zijn dan die welke berekend is aan de hand van de technische grondslagen die van kracht zijn op het ogenblik dat het schadegeval zich voordoet, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal betalingen per jaar, het tijdstip van de betalingen en eventuele achterstallige betalingen in geval van overlijden.

Voor de schadegevallen die zich hebben voorgedaan na 11 december 2001, mag deze voorziening bovendien niet kleiner zijn dan die welke berekend is op basis van van de volgende technische grondslagen:

1° de technische rentevoet: de maximale referentierentevoet voor levensverzekerings-verrichtingen van lange duur, als bepaald door de Nationale Bank van België op het ogenblik dat het schadegeval zich voordoet;

in afwijking van het vorige lid bedraagt de technische rentevoet maximum 4,75 % tot 31 december 2002.

Deze afwijking geldt echter niet voor schadegevallen met betrekking tot overeenkomsten die na 17 maart 2002 zijn gesloten.

2° de sterftetafels :

a. ED1(M) voor mannen en ED1(F) voor vrouwen: voor de slachtoffers met een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 16 % alsook voor de overlevende echtgenoten en ascendenten;

b. ED2(M) voor mannen en ED2(F) voor vrouwen in alle andere gevallen.

De sterftetafels ED1(M), ED1(F), ED2(M) en ED2(F) worden hierna bepaald, in het derde lid.

3° een herwaarderingsvoet voor de geïndexeerde renten die minstens gelijk is aan de technische rentevoet bedoeld in punt 1), verminderd met 0,75 %;

4° een toeslag van minstens 2,76 % om na het einde van de herzieningstermijn de medische, heelkundige, farmaceutische en verplegingskosten te kunnen dragen alsook de vergoedingen voor tijdelijke verergering en de bijslagen wanneer de rente betrekking heeft op een slachtoffer met een arbeidsongeschiktheid van minstens 10 %.

De sterftetafels ED1(M), ED2(M), ED1(F) en ED2(F) worden bepaald door de volgende relatie die, bij 1.000.000 geboorten, voor het aantal overlevenden op leeftijd x wordt gebruikt:

$$l_x = k \cdot s^x \cdot g^{c^x}$$

waarbij de constante k wordt bepaald aan de hand van de volgende formule :

$$k = \frac{10^6}{g}$$

en waarin de constanten s , g en c naargelang van de tabel hierna vermelde waarden hebben:

	s	g	c
ED1(M)	0,999 441 703 848	0,999 733 441 115	1,102 891 252 975
ED1(F)	0,999 669 730 966	0,999 951 440 172	1,118 472 736 561
ED2(M)	0,999 441 703 848	0,999 733 441 115	1,103 798 111 448
ED2(F)	0,999 669 730 966	0,999 951 440 172	1,119 312 877 926

La dotation annuelle est égale à 10 % au minimum de la provision complémentaire à constituer. Cette dotation peut toutefois être limitée à la différence entre la provision complémentaire à constituer et la provision complémentaire constituée.

Lorsque la provision complémentaire à constituer est inférieure à la provision complémentaire constituée, l'entreprise d'assurances peut prélever de cette dernière provision complémentaire 10 % du surplus ainsi que 90 % de la provision complémentaire constituée relative aux contrats liquidés ou cédés de manière définitive.

§ 6. Les dispositions de l'article 34quinquies, § 4 à 6 sont applicables par analogie aux provisions constituées en vertu du présent article.

§ 7. La provision relative aux incapacités permanentes de travail et aux accidents mortels ne peut être inférieure à celle calculée selon les bases techniques en vigueur au moment de la survenance du sinistre en tenant compte du nombre de paiements par an, du moment des paiements et des arrérages éventuels en cas de décès.

De plus, pour les sinistres survenus après 11 décembre 2001, cette provision ne peut être inférieure à celle calculée selon les bases techniques suivantes:

1° le taux d'intérêt technique : le taux maximum de référence pour les opérations d'assurance Vie à long terme, déterminé par la Banque nationale de Belgique au moment de la survenance du sinistre;

par dérogation à l'alinéa précédent, le taux d'intérêt technique s'élève à 4,75 % maximum jusqu'au 31 décembre 2002.

Toutefois, cette dérogation n'est pas applicable aux sinistres relatifs aux contrats souscrits à partir du 17 mars 2002.

2° les tables de mortalité :

a. ED1(M) pour les hommes et ED1(F) pour les femmes : pour les victimes dont l'incapacité permanente de travail est au moins de 16 % ainsi que pour les conjoints survivants et les ascendants ;

b. ED2(M) pour les hommes et ED2(F) pour les femmes, dans tous les autres cas.

Les tables de mortalité ED1(M), ED1(F), ED2(M) en ED2(F) sont déterminées ci-après à l'alinéa 3.

3° un taux de revalorisation, pour les rentes indexées, au moins égal au taux d'intérêt technique visé au point 1) diminué de 0,75%;

4° un chargement d'au moins 2,76 % destiné à faire face, après l'expiration du délai de révision, aux frais médicaux, chirurgicaux, pharmaceutiques et hospitaliers ainsi qu'aux indemnités d'aggravation temporaire et aux allocations lorsque la rente est relative à une victime dont l'incapacité de travail s'élève à au moins 10 %.

Les tables de mortalité ED1(M), ED2(M), ED1(F) et ED2(F) sont déterminées par la relation suivante, appliquée au nombre de survivants à l'âge x , pour 1.000.000 de naissances:

où la constante k est déterminé par la formule :

et où les constantes s , g et c ont les valeurs reprises ci-dessous, selon la table :

§ 8. De voorziening voor de aanvullende vergoedingen die de waarschijnlijke kosten vertegenwoordigen van de vernieuwing en het onderhoud van de prothesen en de orthopedische toestellen, is gelijk aan de som van de vestigingskapitalen:

1° van een geïndexeerde lijfrente, die met de kosten voor het vernieuwen van de prothesen en de orthopedische toestellen overeenstemt;

2° van een geïndexeerde lijfrente, die met de kosten voor het onderhoud van de prothesen en de orthopedische toestellen overeenstemt.

De bepalingen betreffende de voorziening voor blijvende arbeidsongeschiktheden en dodelijke ongevallen zijn van toepassing op deze voorziening, behoudens wat betreft de toeslag bedoeld in § 7, tweede lid, 4°) en de sterftetafels, waarvoor in alle gevallen de tafels ED2(M) en ED2(F) worden toegepast.

Deze voorziening mag worden berekend volgens een andere gelijkwaardige methode die door de Nationale Bank van België is toegestaan.

§ 9. De indexeringsvoorziening wordt jaarlijks gespijsd door een bedrag dat minstens gelijk is aan een percentage van het gemiddelde bedrag van de voorziening voor te betalen schaden, tot zij een bedrag gelijk aan minstens 12,5 % van het bedrag van de voorziening voor te betalen schaden bereikt.

Dit percentage wordt jaarlijks berekend; het is gelijk aan het verschil tussen de referentierentevoet en de inflatievoet, verminderd met 0,75 %. Het percentage is beperkt tot 1,25 %.

De referentierentevoet is gelijk aan het gemiddelde over de laatste vijf jaar van de gemiddelde jaarlijkse rentevoeten van de OLO's op vijf jaar. De inflatievoet is gelijk aan de verhouding tussen het gemiddelde van de twaalf maandelijkse indexcijfers van de consumptieprijzen, die in het *Belgisch Staatsblad* worden gepubliceerd gedurende het lopende boekjaar, en het gemiddelde van deze indexcijfers gedurende het voorgaande boekjaar, verminderd met 1.

Wanneer het hierboven bedoelde percentage negatief is, put de verzekeraar uit de indexeringsvoorziening een bedrag dat gelijk is aan dit percentage, vermenigvuldigd met het bedrag van de voorziening voor te betalen schaden.

Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder "voorziening voor te betalen schaden" verstaan de voorziening voor schadegevallen met betrekking tot de prestaties waarvan de indexering ten laste van de onderneming komt."

Art. 3. In Hoofdstuk I, Afdeling III, staat nr. 23 "Bijkomende inlichtingen die de onderneming, op basis van dit besluit, moet verstrekken" van de bijlage bij hetzelfde besluit, wordt in de lijst van artikelen in het eerste streepje op de juiste plaats een verwijzing naar artikel 34quinquies, § 6 ingevoegd.

Art. 4. Artikel 31 van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 november 2004, wordt opgeheven.

Art. 5. Bijlage VI van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 16 januari 2002 en gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 november 2004, wordt opgeheven.

Art. 6. Dit besluit is van toepassing op de boekjaren die ingaan vanaf 1 januari 2016.

Art. 7. De minister bevoegd voor Economie en de minister bevoegd voor Financiën zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Ciergnon, 1 juni 2016.

FILIP

Van Koningswege :

De Vice-Eerste Minister en Minister van Economie,

K. PEETERS

De Minister van Financiën,

J. VAN OVERTVELDT

§ 8. La provision pour les indemnités supplémentaires représentant le coût probable du renouvellement et de l'entretien des appareils de prothèse et d'orthopédie, est égale à la somme des capitaux constitutifs:

1° d'une rente viagère indexée correspondant au coût du renouvellement des appareils de prothèse et d'orthopédie;

2° d'une rente viagère indexée correspondant au coût de l'entretien des appareils de prothèse et d'orthopédie.

Les dispositions relatives à la provision relative aux incapacités permanentes de travail et aux accidents mortels sont d'application à cette provision, à l'exception du chargement visé au § 7, alinéa 2, 4°) et des tables de mortalité, pour lesquelles les tables ED2(M) et ED2(F) sont appliquées dans tous les cas.

Cette provision peut être calculée selon une autre méthode équivalente admise par la Banque nationale de Belgique.

§ 9. La provision pour indexation est alimentée annuellement par un montant égal au minimum à un pourcentage du montant moyen de la provision pour sinistres jusqu'à ce qu'elle atteigne un montant égal à au moins 12,5 % du montant de la provision pour sinistres.

Ce pourcentage est calculé annuellement ; il est égal à la différence entre le taux d'intérêt de référence et le taux d'inflation, diminuée de 0,75 %. Le pourcentage est limité à 1,25 %.

Le taux d'intérêt de référence est égal à la moyenne pour les cinq dernières années des taux d'intérêt annuels moyens des OLO à cinq ans. Le taux d'inflation est égal au rapport entre la moyenne des douze indices mensuels des prix à la consommation, publiés au *Moniteur belge* durant l'exercice en cours, et la moyenne de ces indices durant l'exercice précédent, diminué de 1.

Lorsque le pourcentage visé ci-dessus est négatif, l'assureur prélève dans la provision pour indexation un montant égal à ce pourcentage multiplié par le montant de la provision pour sinistres.

Pour l'application du présent paragraphe, on entend par "provision pour sinistres", la provision pour sinistres relatives aux prestations dont l'indexation est à charge de l'entreprise."

Art. 3. Dans le Chapitre Ier, Section III, état n° 23 "Informations complémentaires à fournir par l'entreprise sur base du présent arrêté" de l'annexe au même arrêté, une référence à l'article 34quinquies, § 6 est insérée en bonne et due place dans la liste des articles visés au premier tiret.

Art. 4. L'article 31 de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 relatif à l'activité d'assurance sur la vie, modifié par l'arrêté royal du 30 novembre 2004, est abrogé.

Art. 5. L'annexe VI de l'arrêté royal du 22 février 1991 portant règlement général relatif au contrôle des entreprises d'assurances, insérée par l'arrêté royal du 16 janvier 2002 et modifiée par l'arrêté royal du 30 novembre 2004, est abrogée.

Art. 6. Le présent arrêté est applicable aux exercices comptables prenant cours à partir du 1er janvier 2016.

Art. 7. Le ministre qui a l'Economie dans ses attributions et le ministre qui a les Finances dans ses attributions sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Ciergnon, le 1er juin 2016.

PHILIPPE

Par le Roi :

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Economie,

K. PEETERS

Le Ministre des Finances,

J. VAN OVERTVELDT